BÁO CÁO DỰ ÁN: SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM TRONG HỌC THUẬT

I. GIỚI THIỆU

Trong bối cảnh trí tuệ nhân tạo (AI) phát triển mạnh mẽ, các công cụ như ChatGPT, Claude, Gemini hay Copilot đang được sử dụng ngày càng rộng rãi trong học tập và nghiên cứu. AI mang lại nhiều lợi ích như hỗ trợ tìm kiếm thông tin, tổng hợp tài liệu, xây dựng ý tưởng và nâng cao hiệu quả học tập. Tuy nhiên, việc sử dụng AI cũng đặt ra nhiều vấn đề về đạo đức học thuật, bản quyền và tính trung thực trong nghiên cứu.

Báo cáo này nhằm tìm hiểu chính sách sử dụng AI trong giáo dục đại học, thực hành sử dụng AI trong một nhiệm vụ học tập cụ thể, đồng thời phân tích các vấn đề đạo đức liên quan và xây dựng bộ nguyên tắc cá nhân về việc sử dụng AI có trách nhiệm.

II. NGHIÊN CỨU CHÍNH SÁCH SỬ DỤNG AI TRONG ĐẠI HỌC

1. Chính sách tham khảo

Trường được lựa chọn để tham khảo là Đại học Bách khoa Hà Nội (HUST).

Theo các hướng dẫn về ứng dụng AI trong học tập và nghiên cứu được công bố gần đây, sinh viên được phép sử dụng AI như một công cụ hỗ trợ học tập nhưng phải tuân thủ các nguyên tắc:

- Minh bạch trong việc sử dụng AI.
- Không sử dụng AI để gian lận học thuật.
- Người học chịu trách nhiệm cuối cùng về nội dung nộp.
- Kiểm chứng thông tin do AI cung cấp.
- Trích dẫn việc sử dụng AI khi cần thiết.
- Tôn trọng quyền sở hữu trí tuệ và bản quyền.

2. Nhận xét

Chính sách của các trường đại học hiện nay không cấm hoàn toàn AI mà hướng tới việc sử dụng AI một cách có trách nhiệm. AI được xem là công cụ hỗ trợ, không phải người thay thế cho quá trình tư duy, nghiên cứu và học tập của sinh viên.

III. THỰC HIỆN NHIỆM VỤ HỌC TẬP VỚI SỰ HỖ TRỢ CỦA AI

1. Nhiệm vụ được lựa chọn

Viết bài luận với chủ đề:

"Tác động của trí tuệ nhân tạo đối với giáo dục đại học"

2. Quá trình sử dụng AI

Prompt 1

"Hãy liệt kê các tác động tích cực và tiêu cực của trí tuệ nhân tạo đối với giáo dục đại học."

Đầu ra của AI

AI đưa ra các ý chính:

Tác động tích cực:

- Cá nhân hóa việc học tập.
- Hỗ trợ nghiên cứu nhanh hơn.
- Tiết kiệm thời gian tìm kiếm thông tin.
- Hỗ trợ sinh viên tiếp cận tri thức dễ dàng.

Tác động tiêu cực:

- Phụ thuộc công nghệ.
- Nguy cơ gian lận học thuật.
- Thông tin không chính xác.
- Suy giảm khả năng tư duy phản biện nếu lạm dụng.

Prompt 2

"Hãy xây dựng dàn ý chi tiết cho bài luận khoảng 1500 từ với chủ đề trên."

Đầu ra của AI

AI đề xuất cấu trúc:

- Mở bài
- Khái niệm AI trong giáo dục
- Các tác động tích cực
- Các tác động tiêu cực
- Giải pháp sử dụng AI hiệu quả
- Kết luận

Prompt 3

"Viết đoạn mở bài khoảng 150 từ theo văn phong học thuật."

Đầu ra của AI

AI tạo đoạn mở bài giới thiệu vai trò của AI trong giáo dục hiện đại và nêu vấn đề nghiên cứu.

Prompt 4

"Gợi ý 5 tài liệu học thuật liên quan đến AI trong giáo dục đại học."

Đầu ra của AI

AI đề xuất một số tài liệu nghiên cứu và sách tham khảo liên quan đến ứng dụng AI trong giáo dục.

3. Đánh giá, chỉnh sửa và tích hợp

Sau khi nhận được kết quả từ AI, tôi không sử dụng trực tiếp toàn bộ nội dung mà thực hiện các bước:

Kiểm chứng

- Đối chiếu các thông tin với nguồn học thuật.
- Kiểm tra tính chính xác của số liệu và trích dẫn.
- Loại bỏ những nội dung không có nguồn xác thực.

Chỉnh sửa

- Viết lại nhiều đoạn văn theo cách diễn đạt của bản thân.
- Bổ sung ví dụ thực tế tại Việt Nam.
- Điều chỉnh cấu trúc để phù hợp với yêu cầu bài luận.

Tích hợp

- Sử dụng AI để hỗ trợ ý tưởng và dàn ý.
- Kết hợp với tài liệu nghiên cứu đã tìm được.
- Hoàn thiện bài viết bằng tư duy và phân tích cá nhân.

4. Trích dẫn việc sử dụng AI

Ví dụ về cách công khai việc sử dụng AI:

"Một phần quá trình xây dựng ý tưởng và dàn ý của bài viết được hỗ trợ bởi ChatGPT (OpenAI, truy cập tháng 6 năm 2026). Tác giả đã kiểm chứng, chỉnh sửa và chịu trách nhiệm hoàn toàn đối với nội dung cuối cùng."

IV. PHÂN TÍCH CÁC VẤN ĐỀ ĐẠO ĐỨC

1. Ranh giới giữa hỗ trợ hợp lý và gian lận học thuật

Hỗ trợ hợp lý

- Gợi ý ý tưởng.
- Hỗ trợ lập dàn ý.
- Giải thích khái niệm.
- Tóm tắt tài liệu.
- Kiểm tra ngữ pháp.

Gian lận học thuật

- Nộp nguyên văn nội dung AI tạo ra.
- Sao chép mà không ghi nguồn.
- Để AI hoàn thành toàn bộ bài tập thay cho bản thân.
- Sử dụng AI để tạo dữ liệu nghiên cứu giả.

Như vậy, AI nên được xem là công cụ hỗ trợ chứ không phải tác giả của bài làm.

2. Quyền sở hữu trí tuệ và trích dẫn

Việc sử dụng AI đặt ra nhiều câu hỏi về bản quyền vì dữ liệu huấn luyện của AI có thể được tổng hợp từ nhiều nguồn khác nhau.

Người học cần:

- Trích dẫn đầy đủ các nguồn tài liệu sử dụng.
- Không sao chép nguyên văn đầu ra của AI.
- Công khai việc sử dụng AI khi cần thiết.
- Tôn trọng quyền sở hữu trí tuệ của tác giả gốc.

3. Tác động đến quá trình học tập và phát triển kỹ năng

Tác động tích cực

- Tăng hiệu quả học tập.
- Hỗ trợ tiếp cận kiến thức nhanh hơn.
- Khuyến khích học tập cá nhân hóa.
- Hỗ trợ nghiên cứu và sáng tạo.

Tác động tiêu cực

- Dễ dẫn đến sự phụ thuộc.
- Giảm khả năng tư duy độc lập.
- Hạn chế kỹ năng nghiên cứu nếu lạm dụng.
- Nguy cơ tiếp nhận thông tin sai lệch.

Do đó, sinh viên cần sử dụng AI một cách cân bằng và có kiểm soát.

V. BỘ NGUYÊN TẮC CÁ NHÂN VỀ SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM

Từ quá trình nghiên cứu và thực hành, tôi xây dựng 7 nguyên tắc cá nhân như sau:

1. Minh bạch

Luôn công khai việc sử dụng AI khi được yêu cầu hoặc khi có ảnh hưởng đến kết quả học tập.

2. Trung thực

Không sử dụng AI để gian lận hoặc thay thế hoàn toàn công việc của bản thân.

3. Có mục đích

Chỉ sử dụng AI nhằm hỗ trợ học tập, nghiên cứu và phát triển kiến thức.

4. Kiểm chứng

Luôn xác minh thông tin do AI cung cấp trước khi sử dụng.

5. Tôn trọng bản quyền

Trích dẫn nguồn đầy đủ và không sao chép nguyên văn nội dung AI.

6. Bảo mật thông tin

Không chia sẻ dữ liệu cá nhân hoặc tài liệu mật cho hệ thống AI.

7. Học hỏi và phát triển

Sử dụng AI để nâng cao năng lực tư duy thay vì phụ thuộc vào AI.

VI. INFOGRAPHIC

SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM TRONG HỌC THUẬT

HỌC THÔNG MINH – ĐẠO ĐỨC – SÁNG TẠO

1. NGHIÊN CỨU CHÍNH SÁCH

Chính sách tham khảo: Trường Đại học Bách khoa Hà Nội (HUST)
Quy định về sử dụng AI trong học tập và nghiên cứu (Ban hành 05/2024)

AI được sử dụng
AI được sử dụng như công cụ hỗ trợ học tập, nghiên cứu, nâng cao hiệu quả.

Trách nhiệm người học
Sinh viên phải chủ động, hiểu rõ nội dung, chịu trách nhiệm về sản phẩm của mình.

Minh bạch và trích dẫn
Phải công khai việc sử dụng AI và trích dẫn nguồn phù hợp.

Nghiêm cấm gian lận
Không được sử dụng AI để gian lận, sao chép, làm thay hoặc bóp méo kết quả.

Tuân thủ pháp luật & đạo đức
Tôn trọng bản quyền, dữ liệu cá nhân và tuân thủ pháp luật hiện hành.

Trích dẫn gợi ý:

"Một phần nội dung trong bài được hỗ trợ bởi ChatGPT (OpenAI) ngày ... tháng ... năm ... để tìm ý tưởng và đề xuất dàn ý. Tác giả đã chỉnh sửa và chịu trách nhiệm về nội dung cuối cùng."

4. BỘ NGUYÊN TẮC CÁ NHÂN (5–7 NGUYÊN TẮC)

1. **Minh bạch** – Luôn công khai khi sử dụng AI và cách thức sử dụng.
2. **Trung thực** – Không để AI làm thay. Tự suy nghĩ, tự viết, tự chịu trách nhiệm.
3. **Có mục đích** – Chỉ dùng AI để hỗ trợ học tập, nghiên cứu, nâng cao hiểu biết.
4. **Kiểm chứng** – Luôn kiểm tra, đánh giá độ chính xác và độ tin cậy của thông tin.
5. **Tôn trọng bản quyền** – Không sao chép nguyên văn. Trích dẫn đúng và tôn trọng tác giả.
6. **Bảo mật** – Không chia sẻ thông tin cá nhân, dữ liệu nhạy cảm cho AI.
7. **Học hỏi & phát triển** – Dùng AI để mở rộng tư duy, chứ không thay thế việc học.

2. THỰC HIỆN NHIỆM VỤ VỚI SỰ HỖ TRỢ CỦA AI

Nhiệm vụ: Viết bài luận – "Tác động của AI đến giáo dục đại học"

BƯỚC 1. GHI LẠI PROMPT	BƯỚC 2. ĐẦU RA CỦA AI (TÓM TẮT)	BƯỚC 3. ĐÁNH GIÁ – CHỈNH SỬA – TÍCH HỢP
Prompt 1: "Hãy liệt kê các tác động tích cực và tiêu cực của AI đối với giáo dục đại học."	• Đưa ra 5 tác động tích cực: cá nhân hóa học tập, tiết kiệm thời gian, hỗ trợ nghiên cứu, phân tích dữ liệu, tăng khả năng tiếp cận.	✓ Đánh giá: Thông tin hữu ích, cấu trúc rõ ràng, nhưng cần cập nhật số liệu và ví dụ thực tế Việt Nam.
Prompt 2: "Đề xuất dàn ý cho bài luận khoảng 1500 từ về chủ đề trên."	• 5 tác động tiêu cực: phụ thuộc công nghệ, sai lệch thông tin, giảm tư duy phản biện, vấn đề đạo đức, nguy cơ mất việc làm.	✓ Chỉnh sửa: Viết lại bằng ngôn ngữ của mình, bổ sung số liệu từ các nguồn đáng tin cậy, loại bỏ nội dung trùng lặp.
Prompt 3: "Viết đoạn mở bài (khoảng 150 từ) cho bài luận với giọng văn học thuật."	• Dàn ý 3 phần: Mở bài – Thân bài (3 ý chính) – Kết luận.	✓ Tích hợp: Dùng dàn ý để triển khai bài, trích dẫn tài liệu gốc, công khai việc dùng AI ở phần lời cảm ơn.
Prompt 4: "Gợi ý 5 tài liệu học thuật mới nhất (2020–2024) liên quan đến chủ đề này."	• Đoạn mở bài: giới thiệu chủ đề, tầm quan trọng, và mục tiêu bài viết.	
	• Danh sách 5 tài liệu học thuật kèm DOI/Link.	

TRÍCH DẪN MINH BẠCH:
"Một phần nội dung và ý tưởng trong bài được hỗ trợ bởi ChatGPT (OpenAI, truy cập ngày 12/05/2024) để tìm ý tưởng, lập dàn ý và gợi ý tài liệu. Tác giả đã chỉnh sửa, bổ sung và chịu trách nhiệm về nội dung cuối cùng."

3. PHÂN TÍCH VẤN ĐỀ ĐẠO ĐỨC

RANH GIỚI HỖ TRỢ HỢP LÝ & GIAN LẬN

- **Hỗ trợ hợp lý:** brainstorming, giải thích khái niệm, gợi ý dàn ý, kiểm tra ngữ pháp, tìm tài liệu.
- **Gian lận:** để AI viết toàn bộ bài, sao chép nguyên văn không trích dẫn, tạo dữ liệu giả mạo.
- **Nguyên tắc:** AI là công cụ, không phải tác giả.

QUYỀN SỞ HỮU TRÍ TUỆ & TRÍCH DẪN

- Nội dung AI có thể dựa trên dữ liệu có bản quyền.
- Người dùng phải tôn trọng bản quyền và trích dẫn đúng nguồn.
- Tránh sao chép nguyên văn đầu ra của AI.

TÁC ĐỘNG ĐẾN HỌC TẬP & KỸ NĂNG

- **Tích cực:** tăng hiệu suất, mở rộng kiến thức, hỗ trợ cá nhân hóa.
- **Tiêu cực:** phụ thuộc, giảm tư duy phản biện và khả năng tự học nếu lạm dụng.
- **Giải pháp:** sử dụng cân bằng, kết hợp AI với tư duy chủ động.

INFOGRAPHIC: 5 BƯỚC SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM TRONG HỌC THUẬT

KẾT LUẬN

AI mang lại nhiều cơ hội để học tập và nghiên cứu hiệu quả hơn. Tuy nhiên, việc sử dụng AI có trách nhiệm, minh bạch và đạo đức là yếu tố quyết định giá trị học thuật và sự phát triển bền vững của mỗi người học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Trường Đại học Bách khoa Hà Nội. (2024). Quy định về sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong học tập và nghiên cứu.
- UNESCO. (2021). Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence.
- Floridi, L. (2020). Establishing the rules for building trustworthy AI. *Nature Machine Intelligence*, 2, 261–262.
- Selwyn, N. (2019). Should robots replace teachers? AI and the future of education. Polity Press.

VII. KẾT LUẬN

AI đang trở thành công cụ quan trọng trong giáo dục đại học và mang lại nhiều cơ hội nâng cao hiệu quả học tập, nghiên cứu. Tuy nhiên, việc sử dụng AI cần đi kèm với trách nhiệm, sự minh bạch và đạo đức học thuật. Người học cần nhận thức rõ rằng AI chỉ là công cụ hỗ trợ, còn tư duy phản biện, khả năng nghiên cứu và trách nhiệm học thuật vẫn thuộc về con người.

Việc xây dựng các nguyên tắc sử dụng AI có trách nhiệm sẽ giúp khai thác hiệu quả công nghệ này đồng thời duy trì chất lượng và tính trung thực trong môi trường học thuật.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. UNESCO. (2023). Guidance for Generative AI in Education and Research.
2. UNESCO. (2021). Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence.
3. Floridi, L. (2020). Establishing the Rules for Building Trustworthy AI.
4. Selwyn, N. (2019). Should Robots Replace Teachers? AI and the Future of Education.
5. Đại học Bách khoa Hà Nội. Hướng dẫn sử dụng AI trong học tập và nghiên cứu.
6. OpenAI. Documentation and AI Usage Guidelines.